

Kapitola VIII.

Mnichov a demobilizace

Závěrečné dějství československé mobilizace se začalo psát v posledních záříjových dnech roku 1938 v německém Mnichově. Předcházelo mu krátké období mezinárodního napětí vystupňovaného do krajnosti, ve své době s naprosto nepředvídatelným dalším vývojem.

Po vyhlášení mobilizace 23. září 1938 závisel další osud Československa na postoji Francie a Velké Británie. Ostatní státy by mu nedokázaly poskytnout účinnou vojenskou pomoc. Tzv. Malá dohoda se tehdy fakticky rozpadla. Angažmá při obraně republiky přislíbilo jen Rumunsko, a to pouze proti Maďarsku. Sovětský svaz, jehož armáda byla podlomena stalinskými čistkami, nesousedil ani s Československem, ani s Německem a jeho případný letecký zásah byl navíc smluvně vázán na Francii. Polsko, Maďarsko, Itálie i Jugoslávie se orientovaly na spolupráci s Německem. Ani Spojené státy by

nemohly zasáhnout, neměly na evropském kontinentu jediného vojáka.

Vyjádření podpory od malých států, jako byla například Litva, nebo od významných osobností světové politiky, jako byli exilový etiopský císař Haile Selassie či představitelé *Indického národního kongresu* Mahátma Gándhí a Džaváharlál Néhrú,

▼ *Přílet francouzského premiéra É. Daladiera (vpravo) do Mnichova 29. září 1938. Před nastoupenou čestnou jednotkou ho doprovází německý ministr zahraničí nacista J. von Ribbentrop.*

▲ *Divize Rudé armády rozmístěné podél hranic s Polskem byly po československé mobilizaci uvedeny do bojové pohotovosti.*

politiku a napříště se bude orientovat výhradně na Berlín. Později si dokonce hledala cestu i k případnému spojení s Varšavou.

Sověti se i po Mnichovu nadále intenzivně zajímali o československo-polský územní spor na Těšínsku a pozorně sledovali další vývoj. V rozhovorech s československými diplomaty později připustili, že případná československá žádost u *Společnosti národů* by stejně měla „jen symbolický či mravní význam“, pokud západní státy nebyly ochotny Československu pomoci. Tím potvrdili, že bez jejich vojenské účasti by nezasáhl ani Sovětský svaz. Riskoval by totiž „válku proti všem“. Pouze k československým ústupkům vůči Polsku sovětský ministr zahraničí Litvinov počátkem října 1938 poznamenal, že SSSR prý „mohl držet Polsko v šachu“.

Sovětský svaz se na podzim 1938 odmítl jakkoliv vyjádřit k novým **pomnichovským hranicím**, neposkytl jejich garanci a později odsoudil i **německou okupaci českých zemí 15. března 1939**. V Moskvě tehdy zůstalo otevřené československé vyslanectví, které se stalo součástí vznikající struktury československého zahraničního odboje řízené z USA E. Benešem. **Avšak** po uzavření paktu s nacistickým Německem **23. srpna 1939** **Sověti** změnilí svůj dosavadní vstřícný postoj k československé otázce. Uznali nezávislé Slovensko a **nařídili uzavřít československé vyslanectví** v Moskvě. Současně však i nadále udržovali s československým exilem tajné kontakty. Rovněž E. Beneš ve svých dalších plánech na obnovu Československa se Sovětským svazem plně počítal a v dlouhodobé trvání sovětsko-německého paktu nevěřil.

